بۆکان لە مێژوودا (٣٨٦) ئەنوەر سوڵتانی

دوورخرانەوە (تەبعید) ی مامۆستایانی بۆکان و موکریان لە کوردستان

بەشی یەکەم

هاوینی ساڵی ١٣٤٤ بوو. مامۆستای گوندی بوغدەکەندی سەر بەشاری سەقز بووم[1]. ساڵێک پێشتر، دیهستانی تورجان لە بۆکان جیا کرابوەوە و کەوتبوە سەر سەقز، ئێمەش سێ مامۆستای بۆکانیی گوندەکانی دیهستانی تورجان لە بۆکانەوە خرابووینە سەر ئیدارەی پەروەردەی سەقز.

لە کۆتاییەکانی ئەو هاوینەدا، لە ورمێ خەریکی ئیمتیحانی دیپلۆمی ئەدەبی بە شێوەی داوتەڵەبی بووم و لەگەڵ یەکدوو هاوڕێی خۆم لە موسافیرخانەیەک دەژیاین. هەواڵمان بیست کە ژمارەیەکی زۆر لە مامۆستایانی ناوچەی موکریان بەتایبەت شاری مەهاباد، تەبعید کراونەتە شارەکانی عەجەمستان. دوای ئیمتیحانەکان کاتێ گەڕامەوە بۆکان، هەر لە ڕۆژی یەکەمدا فەرمانبەرێکی ئیدارەی پەروەردە نامەیەکی وەزارەتی ئاموزش و پەروەرشی دایە دەستم، کە خوێندمەوە بۆم دەرکەوت جەنابیشم یەک لە تەبعیدییەکان! نامەکە مۆر و ئیمزای خانم "فەڕڕوخ ڕوو پارسا"، جێگری وەزیری پەروەردەی ئێرانی پێوە بوو و بەم پێیە ئیداراتی ناوچەیی دەسەڵاتێکی ڕاستەوخۆیان لە کارەکەدا نەبوو، گەرچی بڕیارەکەی وەزارەتیش دەبێ لە سەر بنەمای هەواڵ و باس و پێشنیاری 'حیفازەت' واتە بەشی ئاسایشی ئیدارە خۆجێ ییەکان و پێشنیاری ساواکی شوێنێکی وەک سەقز و مەهاباد درابێت.

ئەودەم سەرۆکی ئیدارەی پەروەردەی سەقز ئاغای 'موحسینی' بوو، کە ٤٧ ساڵ دواتر لە لەندەن چاوم پێی کەوتەوە، مرۆڤێکی بەڕێزو لەبەر دڵان کە ساڵی پار کۆچی دوایی کرد. سەرۆکی ئیدارەی پەروەردەی بۆکانیش کاک حەسەنی مەجدی بوو، کە ئێستا ئەویش لە ژیاندا نەماوە و جێگرەکەشی حاجی عەلی حەبیب زادە بوو کە بەختەوەرانە ئێستا لە ژیاندایە و لە بۆکان دەژی. من دەوروبەری ساڵێک پێشتر (واتە ٤٣-١٣٤٢) کە فەرمانبەری پەروەردەی بۆکان بووم و لە گوندی باغڵووجە دەرسم دەگوتەوە، بێعەقڵیم کردبوو و لە وەڵامی نامەیەکی ئیداریی کاک حەسەنی مەجدیدا بۆم نووسیبوو "هەتا بژیم لە خزمەتکردنی کوردستانی گەورە درێغی ناکەم" و شتی لەو چەشنە. لاویەتی و بێ ئەزموونی و کەللە گەرمی ئەو ساڵانە و دۆخی سیاسیی کوردستان کاری کردبووە سەر مێشکم و گەمژانە وامزانیبوو دەکرێ هەمووشت بڵێم و بنووسم!

ئیدارەی پەروەردەی بەخشی بۆکان لەژێر چاوەدێریی شارستانی مەهاباددا بوو، نامەکەمیان ناردبوو بۆ ئیدارەی پەروەردەی مەهاباد کە سەرۆکەکەی خۆجێ یی نەبوو و ناوی "موحسین" بوو. دیارە ئەوانیش دەبێ ناردبێتیانە ساواکی مەهاباد. ئەوەش بەو نیشانەیەدا دەزانم کە کارەکەم لێ گەورە بووەوە و

---

[1]. وێنەی یەکەم، لەگەڵ قوتابیانی کچ و کوڕی پۆلی دووهەمی قوتابخانەی بوغدەکەندی، لە بەردەم چەقەخانەی تاریک و تنۆکی مزگەوتی گوندەکە، کە قوتابخانەی منداڵان و چەقەخانەی هەرزەکاران هەردوکیان بوو! ساڵی خوێندنی ٤٤-١٣٤٣

بازڕەسێک لە پەروەردەی مەهابادەوە نێرارایە بۆکان بۆئەوەی لە مەسەلەکە بکۆڵێتەوە. بەهەڵکەوت، بازڕەس (کە وابزانم ناوی ئاغای 'گوڵجەبینی' بوو)، بە خزمی مەرحوومی حاجی محەممەدسالّحی محەممەدی دەرچوو و میوانی ئەوانیش بوو. حاجی حەمەساڵە کەڵەپیاوێکی عاقڵ و زانا و ئامۆزای دایکم و باوکم بوو و منیش ڕێزی زۆرم لێدەگرت. مەسەلەکە بە هیممەتی ئەو و بازڕەسەکە تەنانەت بە بێ چاوپێکەوتنی من چارەسەرکرا و درێژەی نەکێشا، بەڵام نەمزانی بازرەسەکە چی بۆ ئیدارە نووسیبوو گەرچی دڵنیام لای منی بەرنەدابوو. کاتێ لە بوغدەکەندی گەڕامەوە بۆکان هەندێک لۆمە و سەرکۆنەی باوکم نەبێت هیچ نەمابوو! ئیدارەی پەروەردەی مەهاباد شوێنی مەسەلەکەی نەگرتەوە بەڵام ساواکم لێ ووروووژا و دوای ڕاگوێزرانم بۆ پەروەردەی سەقز ملۆزمێکیان بەردا گیانم و لە گوندی بوغدەکەندی کردیانە هاوکار و هاومالّم بۆئەوەی لەسەر هاتوچۆ و کاروکردەوەم ڕاپۆرتی هەفتانەیان بداتێ. هەر ئەوەش بوو بە هۆکاری سەرەکی بۆ تەبعیدکرانم لە کوردستان، کە لێرەدا دەمەوێت باسی بکەم. بەڵام با ئەوەش بڵێم من هیچ گلەییەکم لە کاک حەسەنی مەجدی نییە. نامەیەک وەک ئەو نامەیەی من نووسیبووم، بۆ هەرئیدارەیەکی دیکەی دەوڵەتیش بنێررایە، سەرۆکەکەی هەمان کاری دەکرد کە ئەو کردی واتە ناردی بۆ پەروەردەی مەهاباد.

بارودۆخی سیاسیی ڕۆژ، سەرەتاکانی شۆڕشی ئەیلوول لە باشوور، چوونی گەلێک لاوانی خەباتکار لە موکریان و بە گشتی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانەوە بۆ باشوور، دانرانی ڕادیۆی کوردیی کرماشان، بڵاوبوونەوەی ڕۆژنامەی کوردستان- کە سەرەڕای ئەوەی ساواک سەرپەرشتیی دەرچوونی دەکرد، گەلێک شیعر و بابەتی نەتەوایەتی تێدا بڵاودەبووەوە[2]، ئەوانە بەسەر یەکەوە، کەسێکی وەک منیان بە پێشینەی سیاسیی بنەماڵەوە خستبووە سەر هەوا و بە شێوەیەکم لێ دەرهاتبوو کە لە قۆناغێکدا فەقێ یان مەلایەکی نەناسراو لە گوندی بوغدەکەندی هاتە سەردانم و بەڵێنی هاوکاری لەگەڵ حزبی دیموکڕاتی لێوەرگرتم، ناوێکی نهێنیشی بۆ پەیوەندییەکانی دواڕۆژمان پێدام، کە بە هۆی تەبعید و دوورخرانەوەم لە ناوچەکە، درێژەی نەبوو و ئێستا لەبیرم نییە ئەو کەسە کێ بوو و لەسەر چ ئەساسێک هات بۆلام؟ پێشتریش کاتێ لە باغلووجە بووم، هەندێک دەفتەر و کاغەز و قەڵەمم بۆ فەقێکانی حوجرەی گوندەکە کڕیبوو و لە سەر هەموو دەفتەرەکان ئەم دوو فەردەی حاجی قادری کۆییم نووسیبوو کە دەڵێ: "کتێب و دەفتەر و تاریخ و کاغەز/ بەکوردی گەر بنووسرایە زەمانی، مەلا وو میر و شێخ و پادشامان/ هەتا مەحشەر دەما ناوونیشانی".

بگەڕێمەوە سەر باسی نامەکەی وەزارەتی پەروەردە و تەبعیدەکەم: پرسیار، پرسیار، کێی دیکە تەبعید کراوە؟ تێگەیشتم لە بۆکان ئێمە سێ کەس بووین: نەمر محەممەدی ئەشعەری، کاک عەبدولواحید سەعیدی و من والسلام! کاک محەممەد درابوو بە شاری مەحەللات (لەوێشەوە بۆ بەخشی 'دلیجان' ی سەر ڕێگای قوم - ئیسفەهان)، کاک عەبدولواحید درابوو بە شاری قەزوێن و منیش بە شاری ئەراک کە لە قەدیم دا پێی دەگوترا سوڵتان ئاباد.

لە سەقزیش کاک نەسروڵڵای تاهیری (ئاغە نەسێ) کە مرۆڤێکی گەلێک بەڕێز و خاوەن شەخسییەت بوو، نێررابووە قەزوێن. بەڵام لە مەهاباد سەرجەم دەبیرانی دەبیرستان و چەند مامۆستای قوتابخانەی سەرەتاییش تەبعید کرابوون. هەموومان ڕاگوێزرابووینە شارەکانی ئوستانی مەرکەزی لە قەزوێنەوە تا

---

2. بۆ نموونە، ئەم شیعرە مەشهوورەی کامەران موکری لە ڕۆژنامەکەدا بڵاو بووەوە کە من لەبەرم کردبوو:
ئاگر بە تۆزێ ئاو کووژایەوە/ گوڵ بە بای شەماڵ سەری نایەوە
بەڵام ژیلەمووی تێکۆشانی کورد/ پاش هەزاران ئاو هەڵگیرسایەوە

ئەراک و مەحەللات و خومەین و تەفریش. ساڵێک پێش ئێمەش دەستەیەک مامۆستای بانەیی کە یەکیان کاک هاشم کەریمی بوو، نێرڕابوونە ئوستانی لوڕستان و لە ئێمەوە دوور نەبوون. ساڵێک دواتریش ئەو کارە درێژەی کێشا و خەڵکانێکی دیکە لە کوردستان دوورخرانەوە. بەم پێیە، دەرکەوت کارەکە سیاسەتێکی داڕژاو و بەرنامە بۆ دانراوی سیاسی و ئەمنییەتی ڕژیمی شا لە کوردستان بوو نەک هەڵکەوتێکی ساکار.

هۆکاری مەسەلەکە گەرچی بەتەواوەتی ڕوون نەبوو، بەڵام بە ئاشکرا پێوەندی بە شۆڕشی ئەیلوول لە باشووری کوردستان و سەرهەڵدانی هەستی نەتەوایەتی لە نێو لاوان و ڕووناکبیرانی کورد لە ئێران هەبوو. وەزارەتی پەروەردە دەیگوت ئەوە تەبعید نییە و مافی ئەوەشتان نییە پێی بڵێن تەبعید! بە حیسابی ئەوان، کارەکە ڕاگواستنێکی ئاسایی بوو و هیچی تر- دیارە ئەوەش درۆیەکی زەق بوو، دەنا چۆن دەکرێت سەرجەم چل کەس دەبیری دەبیرستانی شارێکی وەک مەهاباد پێکەوە ڕابگوێزرێن و تاقە یەک کەسیان نەمێنێت، لەو ٤٠ کەسەش ٣٩ یان کورد بن! ئەی بۆچی لە شارە غەیرە کوردەکانی بن گوێی مەهاباد دا کاری وایان نەدەکرد؟

وەک گوتم، من کەوتبوومە شاری ئەراک کە شارێکی گەورە بوو بەڵام ئەودەم کەرەسەی هاتوچۆ، کەم بوو و چوون بۆ شوێنێکی وا چەپەک لە بۆکانەوە هاسان نەبوو. ئەودەم بۆکان تەنانەت ئوتوبۆسی ڕاستەوخۆی بۆ تارانیش نەبوو. دەبوایە ڕۆژێک بچمە تەورێز سبەی بچم بۆ تاران و ڕۆژی دوایی بە شاری قومدا بچم بۆ ئەراک. کاکم لەو کاتەدا چووبوو بۆ تاران بۆ کڕینی کەل وپەلی دووکان. بە مەسەلەکەی زانیبوو و هەواڵی ناردبوو بێت بۆتاران بزانین چ دەکەین. نامەیەکم لە پوورزایەکی خۆم لە سەقز (کاک محەممەد ئەمین هۆشمەند) وەرگرت بۆ سەناتۆر 'محەممەدی عەبباسی' کە پێشتریش مامۆستای دووگوندی ئەو (سەرا و بوغدەکەندی بووم) و چووم بۆ تاران. کاکم لەگەڵم نەهات و بە تەنیا چووم بۆ ماڵی حەمەدئاغا، کاک ئەمیری کوڕی حەمەدئاغا زۆری قەدر گرتم. حەمەدئاغاش گوتی ئەگەر کێشەی سیاسی نەبێت بۆت جێ بەجێ دەکەم بەڵام ئەگەر سیاسی بێت هیچم لە دەست نایەت و خۆی لە قەرە نادەم؛ هەندێکیش گلەیی و بناشتی کرد کە لاوەکان بۆچی وادەکەن و دەست هەڵناگرن؟ دیاربوو کارەکە بە ڕاستی لە دەسەڵاتی ئەودا نەبوو و ئەزیەت کردنی ئەو و خۆم بێ سوود بوو، ئیتر نەچوومەوە بۆ لای.

کاکم کەسی وای نەدەناسی یارمەتی لێ بخوازین. بردمی بۆلای شاعیری شەهید "سەعید سوڵتان پوور" کە ماڵەکەی لە لای مەیدانی ژاڵە و کۆکا کۆلا بوو لە تاران. سەعید نامەیەکی پێدام بۆ کەسێک لە وەزارەتی فەرهەنگ کە دۆستی بوو. ئەویش هەمان وەڵامی حەمەدئاغای پێدامەوە: سیاسی نەبێت بۆت جێ بەجێ دەکەم دەنا گلەیی مەکە! واتە ئەویش هیچ.

نامەیەکم نووسی و بردم بۆ وەزارەتی فەرهەنگ ویستم بیدەم بە 'فەروخڕووی پارسا'. گوتیان ڕاستەوخۆ نابێ و دەبێ بیدەی بە بەرپرسی دەفتەرەکەی. کۆڵم نەدا و بەیانی زووی ڕۆژی دوایی چوومەوە وەزارەت، کە ترومبیلی پارسا هات ویستم بچم نامەکەی بدەمێ، پێشیان پێگرتم و نەیانهێشت ببینم نامەکەشیان لەدەست سەندم. لە وەڵامدا گوتیان ئەوە "مەسڵەحەتی ئیداری" یە و هیچ چارێکت نییە جگە لە چوون یا ئیستیعفا! تەواو بوو، زانیم دەبێ بچم. بلیتی ئوتوبۆسم وەرگرت و چووم.

پێش ڕۆیشتن، کاکم بردمی بۆ لای "حاجی مەخمەلیان" ناویک، کە دووکاندار بوو لە خیابانی ناسرخوسرەو. حاجییەک بوو کراسی 'مەخمەلیان' ی دروست دەکرد، کاکیشم لە بۆکان دەیفرۆشتن،

برەویشی زۆر بوو. کابرا گەلێک دژبەر و داخ لەدڵی ڕژیمی شا بوو بەڵام هیچی لەدەست نەدەهات و تەنانەت نەیدەتوانی خۆی زۆر دەربخات. گوتی باش وایە قەبووڵی مەسەلەکە بکەیت و بچی؛ لەم چەشنە کارانەدا دۆستایەتی و پارتی بازی کەڵکی نییە. نامەیەکی پێدام بۆ دووکانداریێکی ئەراکی گوتی ئەگەر پارە وپووڵت ویست یا لە غەریبی دا پێداویستییەکت هەبوو بچۆ لای ئەو کەسە کە تەرەف حیسابمانە و لەم بارەیەوە ئاگای لێت دەبێت.[3] ڕۆیشتم.

لە بۆکان و سەقز مامۆستای گوند بووم و خەمی ئەوەم بوو لە ئەراکیش بمنێرنە گوند. بەڵام باش بوو بە بێ داواکاریی خۆم لە قوتابخانەی "سپەهدار" لە ناوچەیەکی هەژاری شاریدا دایاننام و لەوێ بووم بە مامۆستای پۆلی دووهەم.[4] ئەوانی دیکەشیان هەر لە شارەکاندا ڕاگرتبوو و کەسیان نەناردبووە دێ، دیاربوو کۆنترۆڵ و چاوەدێرییان لە شارەکاندا باشتر بۆ دەکرا. گەڕامەوە بۆبکان و هەندێک کەل وپەلی ماڵم پێچایەوە و بە گریانی دایک و خوشک و و دڵ پڕیی باوک و برا لەماڵ چوومە دەرێ. چەند دۆستی خۆشەویست تا تەورێز لەگەڵم هاتن، شەو لە تەورێز چووین بۆ بارێک بۆ عارەق خواردنەوە و بەیانی من بەرەو تاران و ئەوانیش بەرەو بۆکان وەڕێ کەوتین.

چوومەوە ئەراک. ماڵم لە نزیک مەدرەسەکە بەکرێ گرت. شەهید سادقی شەرەفکەندیش هەر نێررابووە ئەراک، ئەویش لەو ماڵەدا کە سێ دەستە خانووبەرەی تێدا بوو دەستەیەکی بەکرێ گرتبوو. دەستە خانووەکەی دیکە، هی ژن و مێردێکی ئەراکی بوو هەردوکیان مامۆستای قوتابخانە بوون. هەرسێ ماڵەکان یەک حەوش و یەک تەوالێتیان هەبوو. ژنە مامۆستای دراوسێمان دووگیان بوو؛ خوشکە چکۆلەکەی کە لە دەبیرستان دەرسی دەخوێند، بۆ ئاگاریکردن لە خوشکی دووگیان ماوەیەک لەگەڵ ئەواندا دەژیا. بۆچی عاشقی کچە نەبووم؟ چ عاشقێک! هەر دەرسی قوتابخانە تەواو دەبوو و نەدەبوو بە هەلینگدان دەچوومەوە ماڵێ و بە چوارچاو سەیری دەرگام دەکرد گراوییەکەم لە قوتابخانە بگەڕێتەوە. ئەگەر ڕۆژێک نەمدیبایە شێت دەبووم. بە بیانووی قاپ و کەوچک شتنەوە دەهاتە سەر حەوزی ناوەڕاستی حەوشەکە و منیش وەک ئەستێرەناسی چاک هەمیشە لە "ڕەسەدخانە" دانیشتبووم و چاوەڕوانی هاتنی بووم، پێکەوە دەچووینە ژێرخانی ماڵەکە بەڵام لە قسە و ماچ و مووچ بەولاوەتر نەدەچووین.

ئێوارەیەکیان کچەکە نەهاتبووەوە ماڵ. پێشتر پێی گوتبووم دوای مەدرەسە دەچێت بۆ حەمام بەڵام لەبیرم نەبوو. زۆر چاوەڕوان بووم، نەهاتەوە؛ بەربوومە گریان و ڕۆڕۆ. کاک سادق لە ماڵەکەی خۆیەوە گوێی لێ ببوو و دیتبووی چرام هەڵنەکردووە، لە دەرگای دا، دەرگام نەکردەوە، دەمویست لەپەنجەرەکەوە خۆم بخەمە خوارێ؛ هاواری کرد ئەگەر دەرگا نەکەیەوە دەیشکێنم. دەرگام کردوە و ڕاست لەو کاتەدا کچە جوانکیلەکە بە ساکی حەمامەوە گەڕایەوە ماڵی، ئاو بەئاوردا کرا و منیش زیندوو مامەوە!

گفتەبودم چو بیائی غم دل باتو بگویم

چە بگویم، کە غم از دل برود چون تۆ بیائی! (سەعدی)

---

3. مەخمەلیان و کورە گەنجەکەی لە سەرەتای شۆڕشی ساڵی ١٣٥٧ دا ناویان کەوتبووە ناو ناوان بەڵام دواتر هەواڵیان نەما؛ دوورنییە لەگەڵ موجاهیدینی خەلق کەوتبێتن. دیارە ئەوە هەر لەخۆمەوە دەڵێم دەنا لە کەسم نەبیستووە.

4. وێنەی دووهەم، لەگەڵ قوتابیانی پۆلی دووهەمی قوتابخانەی "سپهدار" ی ئەراک، ڕۆژی ١٣٤٤/١٢/٤.

لەو ماوەیەدا کە لە ئەراک بووم، ئێمەی تەبعیدی زۆرجار لە ڕۆژانی هەینیدا هەر جارەی لە شارێک کۆدەبووینەوە، بەڵام کۆبوونەوەکان بێ ناوەرۆک بوون و تەنیا عارەق خواردنەوە بوو و گاڵتەوگەپ بوو هەتا ئێوارە و ئینجا گەڕانەوە بۆ شارەکان. من چەند جارێکیش بە تەنیا چووم بۆ لای کاک محەممەدی ئەشعەری کە لە شاروچکەی 'دلیجان' ی سەر ڕێگای قوم - ئیسفەهان دەژیا و لە ئەراکەوە نزیک بوو. بۆ گەڕانەوەی بۆکانیش جاری وابوو دەچوومە 'مەلایر' و 'هەمەدان' ئینجا بە 'سنە' و 'سەقز' دا، دەگەیشتمەوە بۆکان. جاری وابوو دوو شەو لە موسافیرخانەی ئەو شارانەدا دەمامەوە. یەکەم جار کە گەڕامەوە بۆکان، ئەوەندە خەڵکمان پێوە هات کە کاک حەسەنی مەجدی ڕەئیسی پەروەردەی ئەودەمی بۆکان بە برادەرێکی خۆی گوتبوو "دەڵێی ئەنوەر لە شەڕی سواستپول گەڕاوەتەوە ئەوەندەی بەپیرەوە چوون!" ئەوە هیممەتی خەڵکی شارەکەمان بوو. خەڵکی بۆکان بۆ ئەم کارە گەلێک ئامادە بوون و لەگەڵێ ڕاهاتبوون. پێش ئەو ساڵانەش لە زۆر بۆنەی جیاوازدا پێشوازیی گەرم وگوڕیان لە زیندانیی ئازادکراو یا خەڵکانی تەبعیدکراوی ساڵەکانی زووتر کردبوو[5]. دواتر کە لەزیندانیش هاتمە دەر، خەڵکەکە هەروا گەورەییان نواند ئەوەش سەرەڕای چاوەدێریی توندوتیژی ساواک. لەبیرمە کاتێ قاسم ئاغای ئێلخانی زادە لە زیندان گەڕایەوە بۆکان (وابزانم ساڵانی دوای ئیسلاحاتی ئەرزیی ١٣٤١ و ئەو دەوروبەرانە بوو)، نیوەی دووکان وبازاڕی شارەکەی بۆ داخرا و خەڵک بە دەیان ماشێن (ئەگەر سەدان نەبووبێت) بەرەوپیری چوون؛ من ئەوەم بە چاوی خۆم بینی. پێشوازیی من لەچاو هی ئەو هەر هیچ نەبوو، خۆیشم لەچاو ئەو "عەدەد" ێک نەبووم، بەڵام هەر ئەو گەورەییەش کە خەڵکەکە نواندیان لە سەرم زیاد بوو. دەستیان خۆش بێت و هەروا ئازا بمێننەوە.

من دەزانم ئەو پێشوازییە هی خۆم نەبوو هی ڕێبازەکەبوو، هی دژایەتی کردنی ڕژیم بوو، بەڵام لە مندا خۆی دەردەخست کە ئاوا لەسەر هیچ و بە بێ تاوان شاربەدەر کرابووم. باوکم دوابەدوای تەبعیدی من نەخۆش کەوت و ئیتر هەڵنەستایەوە، دیدارەو ئاخریشی بووم، یادی بەخێر بێت خۆشیی لە ژیان نەدیت. ماوەی دووساڵ بوو لە باری ماڵییەوە هەندێک بەخۆیدا هاتبووەوە، من ببوومە مامۆستا و حقووقم وەردەگرت و کاکیشم لە سەربازی گەڕابووەوە و دووکانی هەبوو. بەڵام ئەوە تەنیا دووساڵ بوو و بە شوێنیدا مێردەزمەی تەبعید سواری ملمان بوو و نە ئەو و نە من و نە هیچکەسی دیکەی بنەماڵەکەمان خۆشییەکی نەبینی، بەتایبەت کە هێشتا تەبعیدەکەم تەواو نەببوو، زیندانی بەشوێندا هات! ئەوەش ڕژیمی شا کە ئێستا هەندێک کەس سینگی بۆ دەکوتن و دەڵێن لەچاو مەلاکانی ئێستا، زۆر باش بوو. ئەوە ڕاستە، هەموودیکتاتۆرێک لە مەلاکانی ئێستای ئێران باشترە بەڵام بۆ ئەوانەی لە هەردوو ڕژیمدا ژیاون و کاری سیاسییان کردووە، بە تایبەت بۆکورد، ئاشکرایە هەردوو ڕژیمەکە ملهوڕ و زۆردار و کوردکوژ بوون؛ "نە قوم باشد نە کاشان...!"

ئەوەش دوو وێنە لە قوتابیانی گوندی بوغدەکەندی و مەدرەسەی سپەهداری ئەراک کە جەنابم مامۆستایان بوو. شەرحیانم لە پەراوێزدا نووسیوە. ئەوی سەرەوە (یەکەمیان) هی بوغدەکەندییە و ئەوی دیکە هی ئەراک. سەیرێکی ڕواڵەتی قوتابییە کوردەکان بکەن لە بەراورد لەگەڵ قوتابییانی ناوچەی هەژارنشینی ئەراک. ئەوە بارودۆخی قوتابی کوردە، کە لە چەقەخانەی مزگەوت و بێ کورسی ومێز لەسەر حەسیری گرێچن دادەنیشتن و ڕووناکایی قوتابخانەکەش (ئەگەر بتوانین پێی بڵێین "ڕووناکایی"، لە تاقە یەک پەنجەرەی بچووکی لای کەوش کەنەکەوە دابین دەبوو و لە لای ژوورەوەتر، چاو چاوی نەدەدیت. فەرموون:

---

[5]. مامۆستا حەمەڕەئووفی خەیات (ڕەئووفی مەلا حەسەن) لە بیرەوەرییەکانی خۆیدا باسی پێشوازی کردنی خەڵکی بۆکان دەکات لە خۆی و زیندانییە ئازادکراوەکانی دیکەی ساڵی ١٣٣٢.

Rojhalat
Bokan

درێژەی هەیە